

Institute for the Documentation of Human Rights Violations against Religious Minorities in the Levant

WHERE SILENCE ENDS AND JUSTICE BEGINS

Strazburg, 9 Ekim 2025

Avrupa Birliği Parlamentosu'na

Sunulan Karar Taslaęı:

“Herkes İçin Bir Suriye – Kapsayıcı Birlikte Yönetim, Adalet ve Barış İçin Çerçeve”

**Levant'taki Dini Azınlıklara Karşı
İnsan Hakları İhlallerini Belgeleme Enstitüsü (IDHRV-ARMIL)**

Tarafından

Sivil Toplum Temsilcileri ve Etkilenen Topluluklarla

İş Birliği İçinde Hazırlanmıştır

0. Giriş

- Suriye Arap Cumhuriyeti'nin egemenliği, toprak bütünlüğü ve birliğinin dokunulmaz kalması gerektiği ve her türlü kalıcı barışın, etnik köken, din veya siyasi görüş ayrımı gözetmeksizin tüm vatandaşlar için eşitlik, adalet ve kapsayıcılık temelinde kurulması gerektiği bilinciyle;
- Birleşmiş Milletler Antlaşması, İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ve Uluslararası Medenî ve Siyasî Haklar Sözleşmesi'nin ilkelerine atıfta bulunarak;
- Suriye halkının, özellikle de Alevi, Hristiyan, Dürzi, İsmaili, Yezidi ve diğerleri dâhil olmak üzere yerli ve azınlık topluluklarının, yıllardır süren çatışmalar sırasında maruz kaldıkları zulüm, sürgün ve şiddetin yol açtığı benzeri görülmemiş acıları kabul ederek;
- Bazılarının dışarıdan destek aldığı şiddet yanlısı aşırılıkçı örgütlerin, etnik temizlik ve Suriye'nin çoğulcu kültürel mirasının yok edilmesi dâhil olmak üzere kitlesel zulümler işlediklerinden derin endişe duyarak;
- Yabancı müdahalenin -ister aşırılıkçı grupları silahlandırarak ister iç bölünmeleri kışkırtarak olsun- çatışmayı uzatmış, mezhepsel kutuplaşmayı derinleştirmiş ve barış ve ulusal uzlaşma çabalarını engellemiş olduğunu kabul ederek;
- İsrail dâhil olmak üzere bazı dış aktörlerin, koruma bahanesiyle Dürzi nüfusun yaşadığı bölgelerde gerginliğin tırmanmasına katkıda bulunarak hem topluluğun istikrarını hem de Suriye'nin egemenliğini tehlikeye atmış olabileceğine dair bölgeden gelen sürekli haberleri ve iddiaları endişeyle not ederek;
- Barış ve istikrarın ancak ulusal birlik, kanun önünde eşitlik, geçiş dönemi adaleti ve Suriye Arap Cumhuriyeti'nin egemen otoritesi altında demokratik birlikte yönetim ile sağlanabileceğini teyit ederek;
- Suriye'nin, ulusal birlik ile yerel özerklik arasında denge kuran ve illerin yerel halk tarafından yönetilmesini ve idari, adli ve ekonomik yönetim alanlarında anlamlı bir özerkliğe sahip olmasını sağlayan federal olmayan bir yönetim sistemi kurması gerektiğini vurgulayarak;
- Herhangi bir meşru geçişin, Birleşmiş Milletler'in himayesinde; özgür, adil ve uluslararası gözetim altında yapılacak seçimler yoluyla tüm Suriyelilerin sınırsız katılımını gerektirdiğinin farkında olarak;
- Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ve diğer bölgesel ve küresel ortakların; uluslararası hukuka uygun bir demokratik geçiş, yeniden yapılanma ve uzlaşma sürecini destekleme konusundaki istekliliğini takdir ederek;
- Tarafsız yargı, kapsayıcı yönetim ve Suriye'nin çoğulcu kimliğinin korunması ilkeleri rehberliğinde;

Avrupa Parlamentosu / İnsan Hakları Konseyi aşağıdaki tavsiyeleri kabul eder:

1. Yönetim ve Ademi Merkeziyetçilik

- Suriye Arap Cumhuriyeti'nin, yerel halkın seçtiği liderlerin yönettiği ve ulusal koordinasyon mekanizmaları altında yerel güvenlik güçleri ve adli makamlar üzerinde yetki kullanan, yetki verilmiş illerden oluşan federal olmayan bir sistemle yönetilen bir ünite devlet olarak kalması gerektiğini teyit eder.
- Sağlık, eğitim, altyapı, şehir planlama ve kamu güvenliğinden sorumlu, yerel nüfusun en az yüzde onunu oluşturan azınlıkların orantılı temsil edildiği, seçilmiş il ve belediye meclislerinin kurulmasını destekler.
- Büyük koalisyon hükümeti ve kimlik, din veya kültürel haklarla ilgili yasalar için üçte iki çoğunluk gerektiren parlamento kuralları ve temel haklar ve kültürel bütünlükle sınırlı, anayasal olarak denetlenebilir bir azınlık koruma maddesi yoluyla uzlaşmaya dayalı ulusal birlikte yönetimi teşvik eder.

2. Adalet ve Hukukun Üstünlüğü

- İnsanlığa karşı suçlar, emir sorumluluğu dâhil savaş suçları, nefret suçları, kaçırma, işkence, cinsel şiddet ve yağma gibi ağır suçları kapsayan kapsamlı ve revize edilmiş bir ceza kanununun derhal kabul edilmesini talep eder.
- Ulusal mevzuatın Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin Roma Statüsü ile tam uyumunu sağlar.
- Tarafsızlığı sağlamak için Suriye'li ve uluslararası yargıçlardan oluşan karma yargı organları olan özel savcılık ve tanıkların anonimliğini, yer değiştirmesini ve güvenliğini garanti eden tanık koruma yasasının oluşturulmasını talep eder.
- Sivil kontrol altındaki bir içişleri bakanlığı, yerel makamlara karşı sorumlu bir belediye polisi, milislerin altı ay içinde lağvedilmesi ve savaş suçları veya insan hakları ihlallerine karışan kişilerin kamu görevlerinden kalıcı olarak menedilmesini sağlamak için güvenlik sektöründe reform yapılmasını savunur.

3. Güvenli ve Gönüllü Geri Dönüş

- Tüm mültecilerin ve ülke içinde yerinden edilmiş kişilerin, UNHCR'nin kalıcı çözümler çerçevesine uygun olarak güvenli, gönüllü, onurlu ve bilgilendirilmiş bir şekilde geri dönmeleri gerektiğini vurgular.
- Beş yıl içinde hak taleplerini çözmek üzere bir "Suriye Mülkiyet Hakları Komisyonu" (*Syrian Property Claims Commission; Commission syrienne pour les revendications foncières*) kurulmasını destekler; mülkiyet belgeleri bulunmadığında elektrik faturaları veya kilise kayıt belgeleri gibi alternatif kanıtların kabul edilmesini öngörür.
- Geri ödeme ve tazminatı sağlamak için Suriye devleti ve uluslararası bağışçılar tarafından finanse edilecek bir yeniden inşa ve tazminat fonu kurulmasını talep eder.
- Mayın ve patlamamış mühimmatın temizlenmesi, temel hizmetlerin yeniden sağlanması ve zorla yerinden edilme veya demografik manipülasyonlara karşı koruma için Birleşmiş Milletler öncülüğünde bir koordinasyon talep eder.

4. Geçiş Dönemi Adaleti ve Ulusal Uzlaşma

- Hayatta kalanların ifadelerini toplamak, incelemek ve kamuya açık bir şekilde belgelemek ve bağlayıcı tavsiyelerde bulunmak üzere 18 ila 24 aylık bir süre için bir 'Hakikat ve Hafıza Komisyonu' kurulmasını destekler.
- Cinayet, işkence, cinsel şiddet veya etnik temizlik gibi suçlar için genel af uygulamasını reddeder.
- Tam itiraf ve mağdurların onayı sonrasında, hafif suçlular için şartlı af uygulanmasını destekler.

- Mağdur odaklı tazminat önlemleri talep eder; bunlar arasında tıbbi bakım, psikolojik destek, eğitim yardımı ve cinsel şiddet mağdurları için gizli rehabilitasyon yer alır.
- Kırsal ve yerinden edilmiş nüfusun katılımını sağlamak için bölgesel şubeler kurulmasını önerir ve tüm uzlaşma organlarına kadın ve gençlik temsilcilerinin dahil edilmesini teşvik eder.

5. Din, Kültür ve Eğitim Özgürlüğü

- Suriye Arap Cumhuriyeti'nden, ibadethanelerin korunmasını, dinin serbestçe icra edilmesini ve kültürel geleneklere uygun cenaze törenlerinin yapılmasını garanti altına alan bir din özgürlüğü ve ayrımcılıkla mücadele yasası çıkarmasını talep eder.
- UNESCO ile iş birliği içinde tahrip edilmiş kültürel miras alanlarının restorasyonunu ve dijital arşivlenmesini destekler.
- İnsan hakları müfredatı ve Süryanice ve Aramice gibi azınlık dillerinin öğretimi dâhil olmak üzere eğitim sisteminde çoğulculuğu teşvik eder.

6. Medya ve İfade Özgürlüğü

- Basın özgürlüğünü garanti altına alan ve askerî veya güvenlik makamlarının medyayı doğrudan veya dolaylı olarak sahiplenmesini veya kontrol etmesini yasaklayan bağımsız medya yasasının kabul edilmesini destekler.
- Her türlü nefret söylemini ve şiddete teşvik eden ifadeleri kınar ve ihlallere idari cezalar uygulanmasını talep eder.
- Demokratik yönetimin temel unsurları olarak, cevap hakkı ve kamu hesap verebilirliğini teyit eder.
- Şikâyetleri ele alan ve etik gazeteciliği sağlayan ulusal bir medya ombudsmanı kurulmasını destekler.

7. Ekonomik Teşvikler ve Barış Teşvikleri

- Ekonomik istikrarın sürdürülebilir barış için vazgeçilmez olduğunu kabul ederek, sadece savaş suçlularına yönelik yaptırımlar uygulanması ve insani yardım ve yeniden inşa faaliyetlerinin bu yaptırımların dışında tutulması önerir.
- Kapsayıcı birlikte yönetim ve insan haklarının korunmasını uygulayan illere öncelik veren bir uyum ödül sistemi talep eder.
- Eski savaşçılar ve geri dönenleri kamusal yeniden inşa çalışmaları, mayın temizleme ve çevre iyileştirme yoluyla topluma yeniden entegre etmek için barış ve yeniden inşa için istihdam programlarını teşvik eder.
- Yolsuzluğu önlemek ve yerel şirketlerin katılımını teşvik etmek için uluslararası yatırım garantileri ve şeffaf ihale süreçleri talep eder.

8. Denetim ve Gözetim

- Uluslararası toplumun, uygulamayı denetlemek ve üç ayda bir kamuya açık raporlar sunmak üzere, ülke genelinde erişim hakkına sahip bir Birleşmiş Milletler sivil gözlem misyonu veya ortaklaşa görevlendirilmiş bir bölgesel sivil gözlem misyonu görevlendirilmesini talep eder.
- Üç aylık raporların çevrimiçi yayınlanması ve parlamento brifingleri yoluyla kamuya açık şeffaflık sağlanmasını ısrarla talep eder.
- Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'nu Lazkiye, Süveyda, Humus, Halep ve Haseke'de ofisler açmaya çağırır.
- Aylık toplantılar düzenleyen, bakanları sorgulayan ve raporlar yayınlayan bir parlamento çoğulculuğu komitesi kurulmasını teşvik eder.

9. Bölgesel ve Dış Aktörler

- İsrail de dâhil olmak üzere bazı dış aktörlerin, koruma bahanesiyle Dürzilerin yaşadıkları bölgelerde olası ayaklanmalara katkıda bulunmuş olabileceğine dair güvenilir raporları endişeyle not eder. Böyle bir müdahalenin doğrulanması halinde, bunun bölgesel istikrara ve uluslararası hukuka aykırı bir dış müdahale olacağını vurgular.
- Komşu ülkeler arasında müdahale etmeme taahhütlerini teşvik etmek için Birleşmiş Milletler himayesinde bölgesel diyalog forumlarını teşvik eder.
- Tüm bölgesel ve küresel aktörleri, Suriye'nin egemenliğine saygı göstermeye, vekalet savaşlarından kaçınmaya ve tüm toplulukları koruyan kapsayıcı, mezhepçi olmayan barış girişimlerini desteklemeye çağırır.

10. Batı'nın Sorumluluğu

- Batı dünyasının, Suriye'nin yerli halkına karşı zulümler işleyen şiddet yanlısı aşırı örgütlere her türlü desteği kesme konusunda ahlaki ve siyasi sorumluluğunu kabul eder.
- Amerika Birleşik Devletleri'ni, Avrupa Birliği'ni ve müttefik güçlerini; aşırılıkçı gruplara her türlü desteği kesmeye ve seküler, kapsayıcı ve haklara dayalı yeniden inşa çabalarına öncelik vermeye çağırır.
- Batı ülkelerine; insani yardım, eğitim ve azınlıkların korunmasını yeniden yapılanmanın temel unsurları olarak önceliklendirmeleri çağrısında bulunur.

11. Birleşmiş Milletler'in Rolü

- Birleşmiş Milletler'i; Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ve diğer uluslararası ortakların tam desteğiyle, Suriye genelinde uluslararası gözetim altında özgür, adil ve şeffaf seçimler düzenlemeye çağırır.
- Birleşmiş Milletler'i; seçmen kaydı, oy pusulalarının bütünlüğü ve uluslararası gözlemi denetlemek üzere Suriye'nin katılımıyla bağımsız bir seçim komisyonu kurmaya çağırır.
- Bu seçimlerin tüm vatandaşların eşit katılımını garanti altına alması ve Suriye Arap Cumhuriyeti Anayasası çerçevesinde meşru, hesap verebilir ve temsili bir hükümetin kurulmasına yol açması gerektiğini vurgular.

Adil, çoğulcu ve demokratik bir Suriye'nin kurbanlarını, hayatta kalanlarını ve savunucularını temsil eden *Levant'taki Dini Azınlıklara Karşı İnsan Hakları İhlallerini Belgeleme Enstitüsü (IDHRV-ARMIL)* himayesinde kabul edilmiş ve Avrupa Parlamentosu'na onay için sunulmuştur.

Dr. Jens Kreinath
Direktör | IDHRV-ARMIL
Web: www.idhrv.org
İletişim: jens.kreinath@idhrv.org

Levant'taki Dini Azınlıklara Karşı İnsan Hakları İhlallerini Belgeleme Enstitüsü (IDHRV-ARMIL); 26 U.S.C., Internal Revenue Code kanununun § 501(c)(3) maddesi uyarınca bağımsız, vergiden muaf ve kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur. 24 Temmuz 2025 tarihinde Kansas Eyalet Sekreterliği'nde kayıt altına alınarak kurulmuştur.

Yargı yeri: Wichita U.S. Courthouse, Kansas Bölgesi Birleşik Devletler Bölge Mahkemesi, 401 N Market St, Room 204, Wichita, KS 67202, ABD +1-316-315-4200.